

Gråbrødre Torv 3 til salg – en enestående kulturarv kan erhverves

KOMMENTAR

Flemming Jærk

Borlingjke 30 juni 2022

Københavns tusindårige historie har ikke levet mange synlige spor i det aktuelle bybillede. Bybrande, bombardementet 1807 og nutidens fortalsninger har effektivt ryddet ud i kulturarven. Af »middelalderby« er i dag nærmest kun rudimenter i behold - foruden det uregelmæssige gadenet.

1700-tallets København opleves egentlig kun på Gråbrødre Torv (egentlig Ulfeldts Plads fra 1663 til 1842), der med sin perlerad af velholdte gavlhuse fra tiden umiddelbart efter bybranden 1728 og den senere klassicismes etageejendomme giver hovedstaden en helstøbt historisk atmosfære, som gør fortiden og dens mennesker nærværende.

Her træder Holbergtidens stikkelser lyslevende frem i miljøet, hvor digteren selv en tid boede, og hvorfra han udgav sine historiske og dramatiske værker - i Gråbrødre Torv 3, som i dag også bærer navnet »Wessels Hus«. Thi også den norske boheme og digter Johan Herman Wessel havde fra 1762 til 1776 sit logi her hos den moderlige Anna Sofie Lund, enke efter hofflåtenslægt Schiøtt. Her skrev han sit dramatiske skæntespil til musik af hofkomponist Scalabrini, »Kærlighed uden Strømper« og ved madam Schiøtts død et respektfuldt sørgedigt, foruden alle de vittige og satiriske poesier, der blev fremført i det nærliggende værtshus i Sværtgade, nu »Wessels Kro«.

»1700-tallets København opleves egentlig kun på Gråbrødre Torv (egentlig Ulfeldts Plads fra 1663 til 1842), der med sin perlerad af velholdte gavlhuse (...) giver hovedstaden en helstøbt historisk atmosfære, der gør fortiden og dens mennesker nærværende,« skriver Flemming Jærk. Til venstre ses Gråbrødre Torv 3. Foto: Sigrid Nygaard

Og siden kunst- og arkitekturhistorikeren Harald Langberg (1919-2003) erhvervede ejendommen i 1940'erne og gennemførte en radikal restaurering, der genoprettede det forslummede hus som arkitekturmonument, har de såkaldte »Wesselstuer« været åbne for offentligheden og fremtræder i dag ude som inde som Københavns mest unikke beboelse og kulturmiljø fra 1700-tallet med velbevarede vægmalerier, originalt træværk og en fin, lille udstilling af møbler,

manuskripter, originaludgaver - samt et par autentiske silkestrømper, som dem, skæntespillet i sin tid efterlyste, der uventet dukkede op ved husets restaurering.

Da Langberg erhvervede ejendommen, stod det meste af Gråbrødre Torv for fald. Emsige entreprenører var ved at opkøbe den misligholdte og falddefærdige bebyggelse for at opføre en tidsvarende industribygning, nanset bygningsfredningen. Med en beskednen arv i ryggen, lykkedes det den unge studerende ikke blot at erhverve, men også at genrejse Gråbrødre Torv 3 som et mønstereksempel på de muligheder og kvaliteter, der lå gemt i den ellers af udviklingen dødsdømte bebyggelse i det historiske København - og her indrettede han selv en enestående, tidsvarende bolig til sig og sin hustru, der efter hans bortgang stod vagt om stedets kvalitet og fornemme ånd indtil sin død for få år siden.

Gråbrødre Torv 3, 1154 København K, står nu til salg og burde erhverves af det offentlige med fortsat tilgængelighed for offentligheden eller et af filantropiske selskaber, hvis formål er at værne om den danske kulturarv. For Realdania, der har købt, istandsat og bevarer flere af Arne Jacobsens og andre moderne arkitekters private boliger med mere, burde Gråbrødre Torv 3 være nærliggende objekt, ikke blot fordi Langbergs indsats her reddede et enestående kultur- og arkitekturhistorisk monument og gjorde det beboeligt efter nutidens krav, men også fordi han derved viste vejen for den genrejsning af det historiske København, der trods alt er sket i de seneste årtier, eksempelvis i Nyhavn og på Christianshavn.

Flemming Jærk er kulturhistoriker